

KISGRAFIKA^{2023/4}

KIADJA A „KISGRAFIKA BARÁTOK KÖRE GRAFIKAGYŰJTŐ ÉS MŰVELŐDÉSI EGYESÜLET”

Ürmös Péter
X3, 125 × 85 mm

Kopasz Márta, 1982
95 × 63 mm

Stettner Béla, 1980
op. 547., X3, 102 × 74 mm

Sterbenz Károly, 1941
op. 261., X2, 60 × 45 mm

Kőhegyi Gyula, 2012
op. 210., X3/2, 118 × 98 mm

Vermeylen, Antoon, 2006
X2, 112 × 68 mm

TARTALOM

ÜRMÖS Péter: *Kőhegyi Gyula grafikusművész köszöntése 90. születésnapja alkalmából*

RÁCZ Mária, a KBK szegedi csoport titkára 80. születésnapjára

VASNÉ dr. TÓTH Kornélia: *Horváth Hermína, a kisgrafika utazó nagykövete 70 éves*

STOKINGER József: *Möggkölnézní képtár*

HORVÁTH Hilda: *100 éve született dr. Soó Rezső gyűjtő (1903–1980)*

ÜRMÖS Péter: *Búcsú finnországi barátunktól, Leila Lehtirantától*

RÁCZ Mária: *Kopasz Istvánné dr. Pálffy-Budinszky Eszter 96 éves korában visszaadta lelkét...*

STOKINGER József: *Az Első Magyar Ex Libris Kiállítás 120 éves évfordulójára*

ELINDULT A KÖNYVJEGYTÁR • INNEN-ONNAN

ALAPÍTVÁ: 1959. MEGJELENIK ÉVENTE NÉGY ALKALOMMAL

Postacím: 2042 Törökbálint, Bartók Béla utca 2. • Internetcím: www.kisgrafika.hu

Ex librisek forráshelye: Stokinger gyűjtemény és www.exlibrismuzeum.hu

Felelős kiadó: Antalné Tari Zsuzsanna ügyvezető • e-mail: titkar@kisgrafika.hu

Szerkesztők: dr. Tebeli Izabella • Stokinger József

ISSN 0209-6161 (nyomtatott) • ISSN 2786-1104 (online)

ÁLLATOK VILÁGNAPJA október 4.

Az állatok világnapjának alapelve, hogy az állatok boldogabbá teszik életünket, segítőtársként és barátként gazdagítják mindennapjainkat. Célja, hogy az ember és állat közötti barátságot erősítse, valamint felhívja a figyelmet az együttélés fontosságára.

Kékesi László 1919–1993
op. 166, X3, 95x80 mm, 1984

Kopasz Márta 1911–2011
op. 10/A, X3, 109x88 mm, 1999

Gulicska Lőrinc
X3, 123x78 mm

Kékesi László 1919–1993
op. 225, X3, 93x75 mm, 1990

Korda Béla 1899–1972
X3, 62x70 mm

Kékesi László 1919–1993
Poszáta – Sylvia communis
op. 36, C5, 85x68 mm, 1965

Klein Ervin
op. 267, X1, 88x63 mm, 2004

Fritz Kühn 1924–2004
C2, 60x28 mm

ÜRMÖS PÉTER

Kőhegyi Gyula grafikusművész köszöntése 90. születésnapja alkalmából

Kedves Vendégeink!

Tisztelettel köszöntöm Önöket, valamint tisztelettel köszöntöm Kőhegyi Gyula grafikusművészt a kilencvenedik születésnapja alkalmából rendezett, jubileumi életmű kiállításának megnyitóján, itt a Kőrösi Csoma Sándor Kőbányai Kulturális Központban. A kiállítás a Budapest X. kerületi Önkormányzatának, a Kőrösi Csoma Sándor Kőbányai Kulturális Központnak és a Kőbányai Képző- és Iparművészek Egyesületének együttműködésének eredményeképpen valósult meg. Ezért minden szervezőt és a megnyitó közreműködőit köszönet illeti.

a rajzolás ösvényén megtett, előzőekben vázolt művészeti pályáját, és most elérve a kilencvenedik életévét, (Hokusai megfogalmazása szerint) itt áll a formamisztériumok megismerésének a küszöbén. A formakapcsolatok keresése egész festői és grafikai tevékenységének irányt szabott, szinte a tudósokra jellemző szemlélettel alakította ki egyéni és egyedi grafikai formavilágát adekvát technikai megoldásokkal társítva. Grafikai oeuvrejében jelentős részt elfoglaló a képgrafikák mellett egy speciális kisgrafikai műfaj, az ex librisek (azaz könyvtárjegyek) is nagy számban szerepelnek. A két műfaj párhuzamos művelése sajátos alkotói szemléletet alakított ki benne.

Amíg az ex librisek nemzetközi hírnagy mestereként a műfaj sajátosságaiból adódóan mindig vissza kellett térnie a konkrétan felismerhető motívumokhoz, addig a műtermi képgrafikáknál igyekezett a motívumok arány- és formarendjét megfejtve újabb és újabb vizuális jeleket létrehozni.

op 195
X2
95x90 mm
2009

op 175
X2
Ø90 mm
2003

Egy sokak által ismert idézettel kezdem. A japán rajzmesterek egyik legnagyobbika, Hokusai, az élet-rajzában többek között a következőket írta: „Midőn elértem az ötvenedik életévemet, már végtelen sorát adtam ki a rajzoknak. Hetvenhárom éves koromban kezdtem kissé megérteni az igazi természetet, az állatok, a füvek, a fák, a madarak, a halak, a bogarak formáit. Kilencven éves koromban be fogok hatolni a dolgok misztériumába. Százéves koromban bizonyára csodálatos tökéletességet érhetek el.”

Kőhegyi Gyula grafikusművész ugyanolyan alázattal, szorgalommal, kitartással, magasfokú szakmaisággal és technikai tudással, valamint meg nem alkuvó precizitással járta végig a japán mester által

Ez az egymásnak ellentmondó, vagy egymást erősítő kettősség határozza meg koncepcionális szemléletét. Technikailag ez úgy jelenik meg, hogy míg a könyvjegyeknél precíz és a nemzetközi nyomtatási normáknak megfelelően alkalmazza a magas- és mélynyomású eljárásokat, gondolok itt a fametszetekre és rézkarcokra, addig a képgrafikáknál már a legnagyobb alkotói szabadságra törekedve kísérletezik, mint például a linókollázsok és a monoprint nyomatok esetében. Ez utóbbinál szinte korlátlan variációs lehetőséget kínál a formakapcsolások és áthatások mellett a színek univerzuma. A szintudósok által megalkotott színrendszerek, és az ehhez kapcsolható festékfajták a standard alkalmazások mel-

lett felkínálják azokat az intuitív megoldásokat, amelyek révén egy alkotói életmű sajátos színvilággal, színarculattal, és karakteres színjellemzőkkel már messziről megkülönböztethető és felismerhető lesz.

A kolorproblematika végigkíséri Kőhegyi Gyula alkotói munkásságában a domináns szerepet játszó grafikát és festészetet, valamint mozaikművészetét. Mindezek mellett további párhuzamos tendenciára kell felhívni a figyelmet életművében. Ilyen az egyidejűleg művelt képgrafikai és kisgrafikai tevékenység, ugyanez fennáll a kisgrafika és az ex libris vonatkozásában is, majd ehhez társult az utóbbi évtizedben a számítógépes grafika is. Ezen logika mellett ki kell térni az egyes műfajokra jellemző formaszemplicítékre, amelyek már a Design kultúra területére vezetnek. Nem feledkezhetünk meg a sokszorosító grafika által adott kísérleti lehetőségekről, amelyet Kőhegyi Gyula szinte tudományos szinten végigjárt és kipróbált. Így a költészetből vett hasonlaltal a „poeta doctus” fogalomhoz hasonlóan kijelenthetjük, hogy őt „Graphicus doctus”-nak nevezhetjük és tisztelhetjük; mi sem bizonyítja jobban az, hogy amikor 1985-ben megjelent a Műszaki Kiadó gondozásában „A rézkarc technikája” című szakkönyv kijevi szerzők tollából, ennek a könyvnek Kőhegyi Gyula volt a lektora.

Több egykori és mai művészeti szervezet és egyesület tagja: Fiatal Művészek Stúdiója (1965); Művészeti Alap (később MAOE – 1961); Rézkarcoló Művészek Alkotóközössége (1975 – 1990); Magyar Grafikusművészek Szövetsége (1994). Továbbá

tagja még a Művészetbarátok Egyesületének, ahol Művészeti Tanácsba is beválasztották. Tagja KBK egyesületünknek, az ART 9-nek, és a Kőbányai Képző- és Iparművészek Egyesületének.

Kőhegyi Gyula életrajzából a legfontosabbakat emelem ki. A főiskolát megelőzően rajzi előtanulmányokat végzett Ilosvai Varga István, Gráber Margit, Szentiványi Lajos és Koffán Károly vezetésével. A Képzőművészeti Főiskola grafika szakán további kiváló mesterek, mint Kmetty János, Hincz Gyula, Ék Sándor és Barcsay Jenő irányításával vértézi fel magát a nemes-grafikai eljárások ismeretanyagával és gyakorlatával. Bár már Kmetty mester irányítása alatt megismerkedett a látványelemek kubisztikus síkokra történő bontásával, de a rá jellemző absztrahálás igazi útját csak később találta meg.

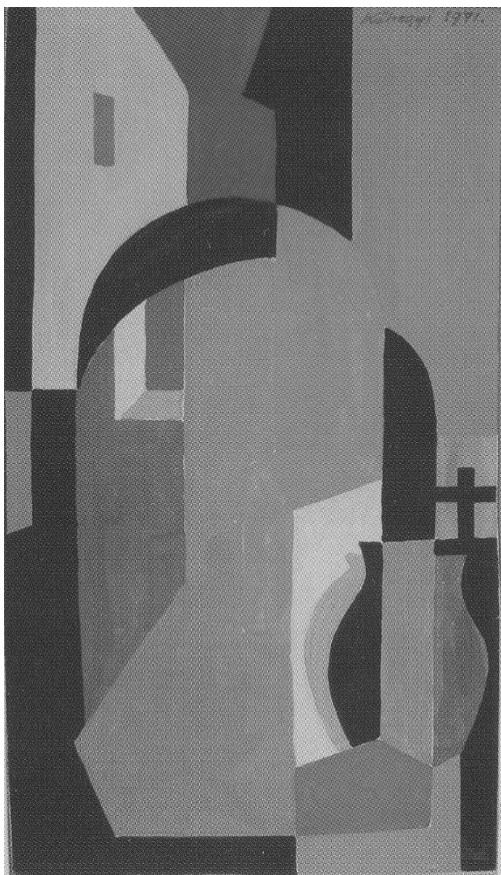

op. 158, X2, 81x58 mm, 1999

A főiskola és az azt követő évek munkái között látható itt a kiállításon a *Műhelyasztal a főiskolán* – rézkarc, *Önarckép* – olajkép, *A Csónakosok* – lavírozott tus, a feleségről – *Ildikóról készített arckép* – rézkarc. Ebben a korai szakaszban készülnek városképei kőbányai és ferencvárosi motívumokkal: *Kőbányai Gyár* – vaskarc, *Régi Ferencváros* – olajkép.

A következő alkotói periódusa a franciaországi több hónapos tanulmányútjával indul, amikor 1970-ben a Vence-i művésztelepen dolgozhatott ösztöndíjas-ként. Az itt készült képek itt a kiállításon, az úgynevezett „francia falon” láthatók: *Antibes-i emlék* – tollrajz, *Sain Pauli sikátor* – tempera, *Mediterrán táj* – linómetszet, *Lépcsős sikátor* – tempera, *Chapell Ste. Anne* – tollrajz.

Saint Pauli Sikátor 1971 tempera

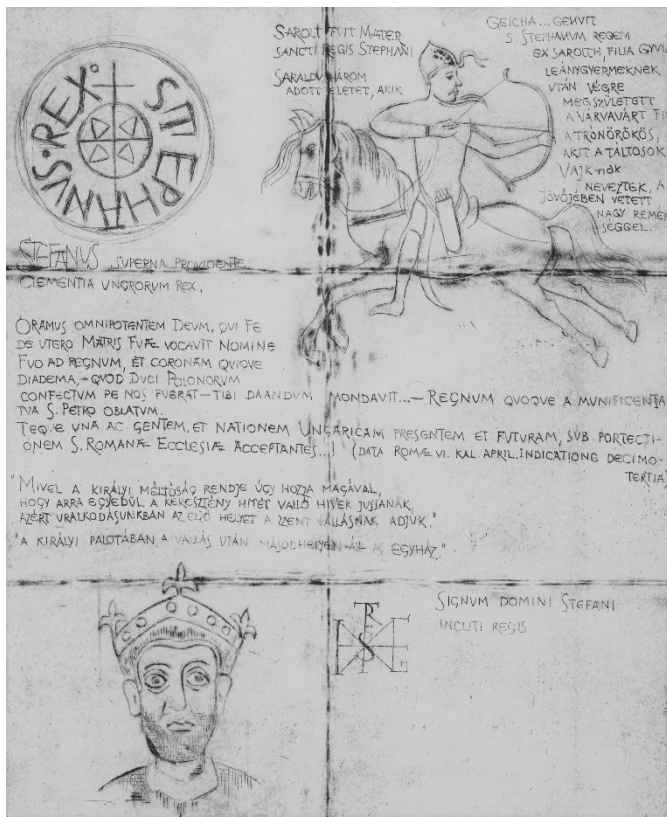
Nemcsak új formai és kolorisztikai világ tárult ki előtte, hanem új művészi példaképek is irányt szabtak számára. Már itthon készült a *Csendélet Picasso grafikával* – rézkarca, és a *Kék hullámok – Matisse emlékére* című linómetszete:

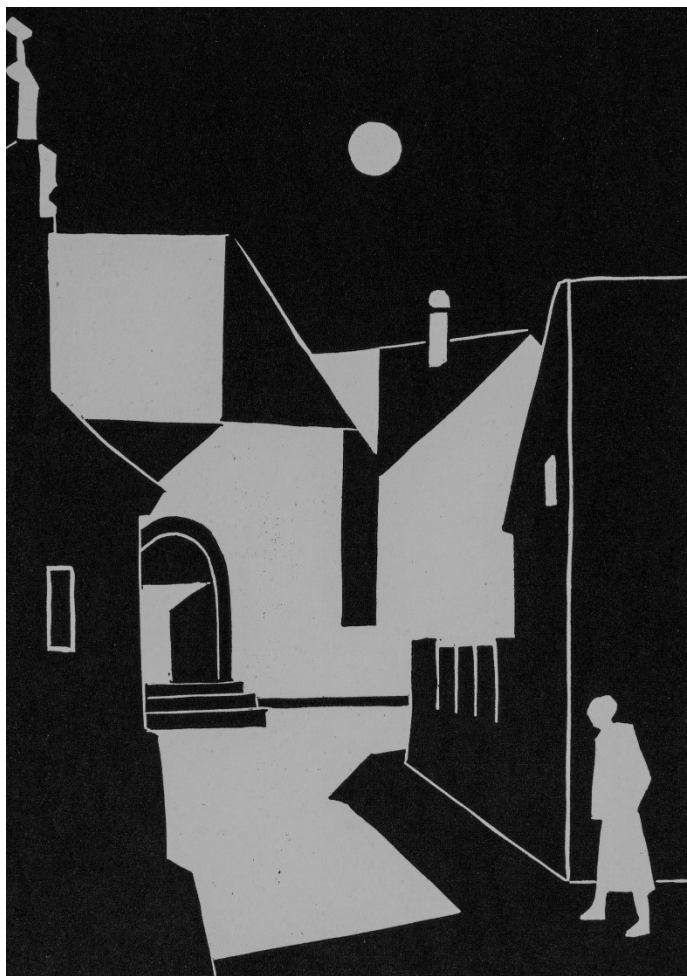
Ezt követő alkotói szakasza továbbra is a gazdagság, az ihletadó források keresését szolgálta. Részt vesz a MAOE művésztelepein, a Művészetbarátok Egyesületének lakiteleki alkotótelepén, a Nyíregyházi Nemzetközi Fametsző Művésztelepen.

Itt kell megjegyezni, hogy egyike azon itthoni fametszőknek, aki a Buday György nevével induló huszadik századi, külföldön is elismert magyar fametszők illusztris társaságába tartoznak. Későbbi fel dolgozásainak egyike, *A múlt relikviája* egy mártélyi roncs szekeret ábrázoló linómetszet.

Ihletadó forrásainak másik része a műveltségi élményeiből táplálkozik. Ide tartoznak az irodalmi ihletettségű illusztrációi (Dante, E. A. Poe), valamint a magyar őstörténethez kapcsolódó képfeldolgozásai. Közülük itt látható *a Sorsdöntő államalapítás* – rézkarc és hidegtű lapja, valamint *Az emlékezés fala* című vaskarca. Klasszikusnak számít a *Varjúgyász* lágyalappal ötvözött rézmetszete.

A töltekezés utáni szintetizáló alkotások otthoni műtermi munkájában szökkennek szárba: *ORI-madár* – színes linó, amit az origami papírhajtogatás inspirált valamint, *A virágtól a körig* című rézkarca. Formatanilag koncepciózusan halad a letisztult formakapcsolatok irányába. Kedvenc megoldása a szimultán formakapcsolás, azaz egyidejűleg és párhuzamosan egymásra vagy egymás mellé vetített formarendszerrel fejezi ki a mondanivalóját. Ezután váratlan fordulattal régi, murális vágyait valósítja meg, még a kezdeti időszakban készült a Krisztust ábrázoló üvegablak terve. És most, a 2010-es évek második felében készíti mozaikjait, amelyek egy külön falon kaptak elhelyezést: *Lámpás, Krisztus, Régész, A templom védőszentje*.

Számomra a legzseniálisabb, ahogy a népi kereszt-szemes hímzés motívumát ülteti át muráliába. *Páva* a címe ennek a mozaiknak.

Végül a napjainkban is tartó alkotói periódusában egy magasabb szinten visszatér a nyomtatott grafika-hoz, ez a monoprint alkotások időszaka. Ez adja a legnagyobb szabadságot és legtöbb lehetőséget a formatanulmányok és analízisek tanulságainak

levonására és bemutatására. Ezek a művek: *Elveszett királylány*, *Sziklarajzok*, *Tavaszcserje*. Hokusai (hoksjá – hoksja) mesterrel ellentétben a formakapcsolatok misztériuma már jóval a 90. életéve előtt megérintette, ezt azonban a szakralitásba ágyazva találta meg. Az Ó- és Újtestamentumi szereplők jelennek meg munkáin, például Mózes egy temperafestményen látható. Bábel tornya és Jónás alakja mélynyomású lapokon látható itt a kiállításon. Az útszéli keresztek pléh Krisztusa által motivált félkarú Krisztus ábrázolásai már elveszti konvencionális jelentését, figyelmeztető *jellé*, – *képpé*, azaz *jelképpé* alakul.

A szentek közül megkülönböztetett figyelemmel fordul Szent László felé, nem szükséges kiemelni ezt itt a Szent László téren, illetve a templomának tövében.

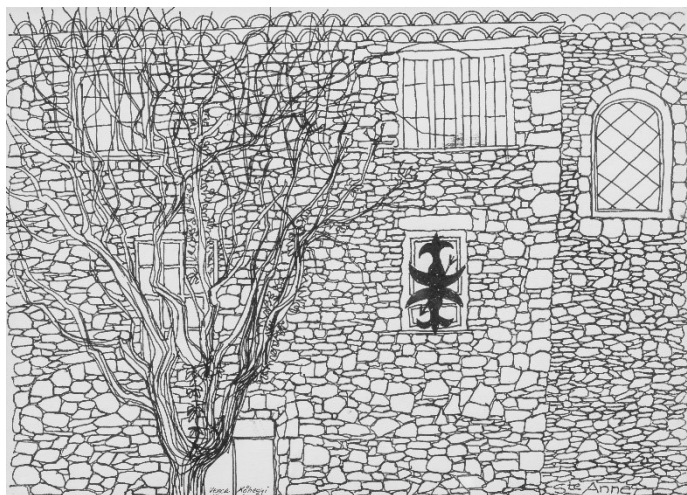
Nemcsak a rézmetszetes lapján, hanem mozaikján is megőrizte a hermáról ismert jellegzetes arcvonását. Árpádházi Szent Erzsébetet ábrázoló lapjai fametszetek.

Kiállítási szerepléseit itt nem áll módunkban felsorolni, inkább néhány különlegességet emelek ki. 1964 óta a korábban említett művészeti szervezetek tagjaként minden jelentős seregszemlén szerepelt. Továbbá rendszeres résztvevője volt az Országos Grafikai Biennáléknak, a Szegedi Nyári Tárlatoknak, a Vásárhelyi Őszi Tárlatoknak, a Hatvani Tájékp-, Portré Biennáléknak és a kecskeméti Keresztény Ikonográfiai Kiállításoknak, a Debreceni Nyári Tárlatoknak.

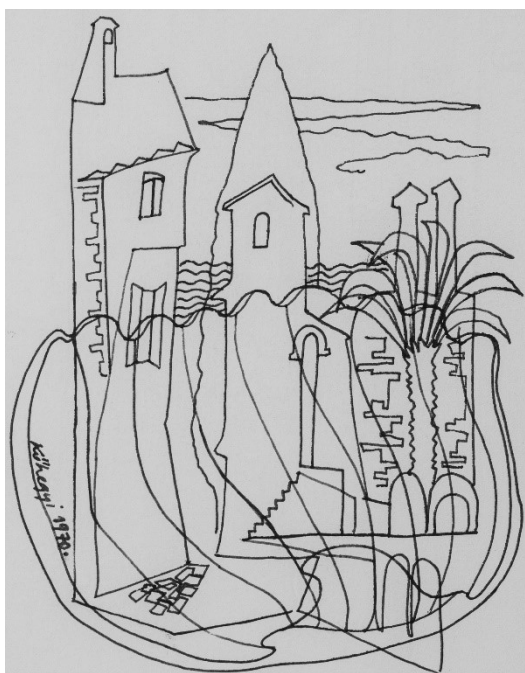
Különlegességnek számított a „Művészileg ellenőrizve” című tárlat az Első Magyar Látványtár Alapítvány Kiállításaként megrendezve a Stúdió Galériában 1994 és 1998 között.

1965 és 1981 között, az ex libris gyűjtők legnagyobb nemzetközi fórumának, a FISAE kongresszusok kiállításainak állandó résztvevője (Hamburg, Como, Helsingör, Lisszabon, Lugano, Linz, Frederikshavn, Oxford), utoljára pedig Isztambulban 2010-ben szerepelt lapjaival.

Ahhoz, hogy nemzetközi szinten is keressék és jegyezzék könyvjegyeit, nagyban hozzájárult dr. Gian Carlo Torre méltatása, ami a 2000-ben, a portugál Mota Miranda által megjelentetett Kortárs Ex Libris Művészeti Enciklopédia 28. kötetében olvasható. Kisgrafikáival külföldön szerepelt még Belgiumban, Dániában, Hollandiában, Németországban. A sok lengyel szereplés miatt Lengyelország szinte hazai pályának számít nála, így Ostrow Wielkopolskiban meghirdetett grafikai biennálék rendszeres résztvevője. Szintén több alkalommal szerepelt 2001 és 2013 között a Fa- és Linómetszetű Ex Librisek Seregszemléjén Katowicében, ahol két alkalommal díjat is kapott.

Fontosabb elismerései a következők: 1971: 1. Balatoni Kisgrafikai Biennálé (II. díj). – 1996: Millecentenáriumi Kisgrafika Pályázat különdíja. – 2001: Katowicei ex libris pályázat (Pawel Steller fametszetdíj) – 2002: Magyar Művészetért Alapítvány és Art 9 művészeti díj. – 2004: Katowicei ex libris pályázat (Pawel Steller fametszetdíj). – 2011: Kőbányai Képző- és Iparművészeti Biennálé nagydíjasa. – 2023: Kőbánya díszpolgári címét nyerte el.

Első egyéni kiállítását a Fiatal Művészek Klubjában rendezte 1964-ben, azóta közel 25-30 önálló kiállítása volt. Végezetül egy személyes emlékről számolhatok be. Ezt az emléket Kőhegyi Gyula 1955-ben festett önarcképe idézte fel. 1976/77-ben főiskolásként egy műcsarnoki kiállítást látogattunk meg csoportosan. Egyszer csak megjelent közöttünk Barcsay mester. Majd az tűnt fel, hogy egy kép előtt, amely nagyon hasonlított színhangjában és méretében az itt látható Kőhegyi Gyula önarcképehez hosszasan elidőzött. Nagyon közel hajolt a képhez, szinte meghajolt előtte. Fél óra múlva, miután már kiürült az a teremrész, odamentem a képhez. Az akkor pár évvel előtte meghalt Kmetty Jánosnak a festménye függött a falon. És mit ábrázolt? Barcsay Jenő fiatalkori arcképét! Barcsay mester találkozott a saját ifjúságával! Tisztelet a mestereknek!

Tisztelet Kőhegyi Gyula mesternek!

Isten éltesse születésnapján, és kívánjuk,
hogy még hosszú évekig
örvendeztessen meg minket a képeivel!

A megjelent KBK tagok közül: dr. Körösi Ilona, Ürmös Péter, Stokinger József, dr. Arató Antal

SOMOGYI KÁROLY
VÁROSI ÉS MEGYEI KÖNYVTÁR
SZEGED

Rácz Mária a KBK szegedi csoport titkára 80. születésnapjára

Rácz Mária és Bakacsi Lajos

A Délmagyar napilap is megemlékezett arról a rendező kiállításról, ami szeptember 7-én került megnyitásra a Somogyi-könyvtárban. Miért is volt rendező: mivel Rácz Mária, szegedi műgyűjtő és műpártoló nyolcvanadik születésnapja alkalmával velünk ünnepelt, nekünk adott ajándékot azzal, hogy megosztotta gyűjteménye válogatott példányait e jeles alkalomból. A kiállítás kezdetén Sikaláné Sánta Ildikó könyvtárigazgató köszöntötte a nagy számban egybegyűlt érdeklődőket, családtagokat, barátokat, méltatta Rácz Mária odaadását és lelkesedését, amellyel az ex libris különleges műfajának városi és országos szintű népszerűsítését végzi, sőt a fiatalokat is igyekszik bevonni a témába, hiszen volt már szakdolgozati téma is. Nagy Gerda csodás zongorajátékával örvendeztette meg az ünnepeltet és a hallgatóságot. A tárlatot BAKACSI LAJOS festőművész, grafikus nyitotta meg:

„Fery Antal a neves fametsző egy alkalmi grafikán azt a szöveget metszette a saját részére készített születésnapi lapra, „többé már nem hetvenkedem”. Rácz Máriára is érvényes a köszöntő.

Rácz Mária Ibolya Püspöklelén (ma Maroslele) 1943. június 16-án született. Általános iskolába Kecskés-telepen, majd a Hámán Kató leányiskolába járt. A Rózsa Ferenc gimnázium reálosztályában érettségizett. 1962-ben a Szegedi Orvostudományi Egyetem Véraló Állomásának dolgozója lett. Laborasszisztensi, majd haematológiai szakasszisztensi képesítést szerzett. Harminchét évig egyetlen munkahelyen, egyetlen intézetvezetővel dolgozott.

Az egyetem Szakszervezeti Kulturális és Sport Bizottságát vezette. Óvodásoknak, dolgozóknak, nyugdíjasoknak rendezett programokat. Kiállításokat rendezett Bakacsi Lajosnak, Nagy László Lázárnak, Tápai Antalnak, Titi Máriának, Varga Mátyásnak. Az ebédlőben, fali tárlókban hazai és külföldi grafikusok munkáit mutatta be.

Kopasz Márta 1957-től 5 évig a Hámán Kató iskolában volt rajztanár. Rácz Mária a tanítványa volt 7-8. osztályos korában. Innen eredeztethető kötődése a képzőművészethez. Mint másokat, őt is megfogta Márta néni különleges egyénisége. A lódenkabátos korban ő színes kosztümben, nagykarimájú kalapban jelent meg. Később többnyire a kiállításain találkoztak. Az általa vezetett Kisgrafika Barátok Körébe hívta, 1979-től rendszeres látogató, hamarosan tag lett. Kopasz Márta a szombat délutáni baráti beszélgetéseken hazai és külföldi művészeket mutatott be, művészeti fogalmakat ismertetett.

Az 1982-es Pécsen tartott országos találkozóra Márta néni Mária részére készült leány kígyóval (egészségügyet szimbolizálta) ex librisrel ment. Itt művészekkel, pl. Stettner Bélával, az akkori művészeti vezetővel, és több gyűjtővel ismerkedett meg és klasszikus csere révén indult a gyűjteménye.

Soproni üdülésük alkalmával találkozott Sterbenz Károly festő, grafikus művésszel, akihez Kopasz Márta ajánlásával mentek. Elkészült Sterbenz ex librise Szeged és Sopron nevezetességeivel.

Védett madaraink I. GULIPÁN

Nagy László Lázár, op. 419, X2, 58x100 mm, 1983

ILLATOS HUNYOR

Nagy László Lázár, *op.* 470, X2, 89x66 mm, 1985

Minden nevére készült lapnak története van. Nagy László Lázár védett virágokat és madarakat metszett, Fery Antal a szegedi panteon sorozathoz kötődő portrékat, Hornhaver lapjai az Istenhittel kapcsolódnak. Padovai és lisszaboni útjuk emlékére készítette Oriol Divi, szerzetes-grafikus Szent Antal ex librisét. Olaszországi úti emlék Bakacsi Lajos Utrechti, és Taormina lapja. A szép grafikákat gyűjti, ilyen egyszerű.

Bakacsi Lajos, *op.* 149, CAD, 90x85 mm, 1999

Utrecht, XXI. Nemzetközi Ex libris Kongresszus
Bakacsi Lajos, *op.* 87, X3, 128x88 mm, 1986

Amikor Dr. Krier Rudolf lett az új titkár, akkor Mária segített a helyi programok lebonyolításában.

1988-ban Szegeden a METESZ székházban rendeztük meg a 13. Országos KBK találkozót, melynek szervezésében Mária jelentős részt vállalt a tagság aktív segítségével.

1989-től vezeti a szegedi csoportot Rác Mária, aki az 1980-as évek eleje óta kapcsolódik mind szorosabb kötelékekkel a Kör életéhez, értő módon válogatott csodálatos ex libris gyűjteményt hozott létre.

Cegléd, Budapest, Pécs, Mohács, Weimar 1984, Utrecht 1986, Pozsony, Milánó 1994, Crudim 1996, Wels 2004, Prága 2018. Ezek jeles találkozók a világon, ahova Mária férjével Sárszegi György éremgyűjtővel utazott. Rác Mária és Sárszegi György igazi kedvtelése az utazás. Bejárták a világot. Földrajz tanulmányaim során a térképen láttam annyi országot, mint ahol Máriáék jártak: Argentínától Laoszig, Egyiptomtól Új-Zélandig.

Kass János

Ikrek
Kass János, C3, 95x70 mm, 2004

Műpártoló és műbarát lévén, kifinomult művészi érzékekkel és tapasztalattal gazdagodva vette át a szegedi csoport titkári teendőit, méltó és értő kezekbe került a Kör irányítása.

Rendszeresen rendezett kiállítást, Bálint Ferenc, Nagy László Lázár, Salamon Árpád, dr. Katona Gábor gyűjteményéből. – 2000-ben a Kör Szegedi kisgrafikák címmel mini könyvet jelentetett meg. – 2005-ben és 2011-ben, rendeztünk Szegeden sikeres országos találkozót, ex libris kiállítást, amelyre megszerkesztette a Kisgrafika Barátok Köre szegedi csoportjának jubileumi évkönyvét, melyet minden résztvevő megkapott.

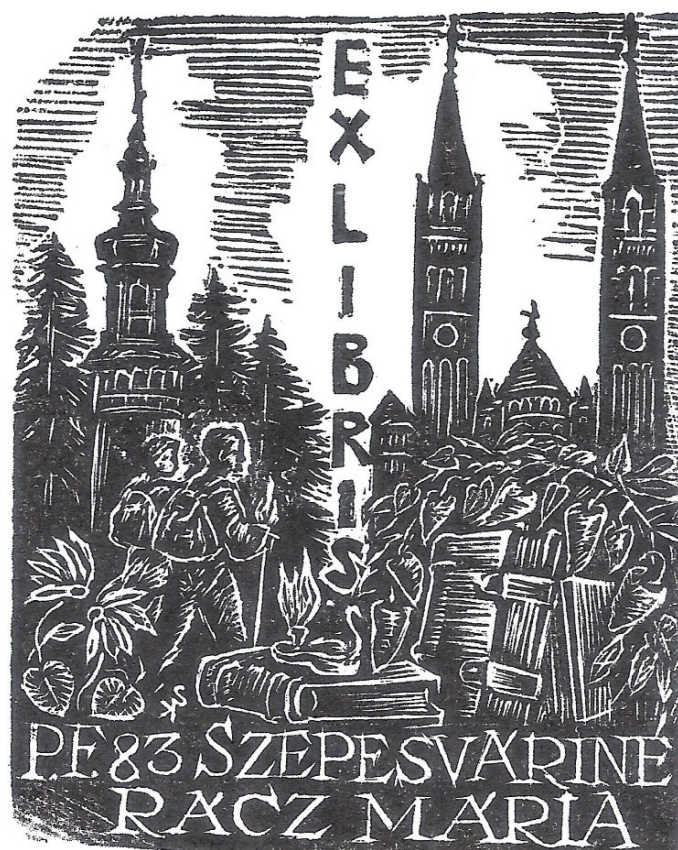
2006-ban Rácz Mária és Bakacsi Lajos megszerkesztette Kopasz Márta alkotásjegyzékét. – 2014. januárjában Kölcsény érmet adományozott a város

Rácz Mária művészeti vezetőnek. – Kopasz Márta emléktábla avatása 2016. október 26-án volt. A kezdeményezők között volt Rácz Mária.

82 saját névre készített ex librist a főfalon láthatunk, és a napokban elkészült Tóth Péter lap a csodaszarvas témára a 83. Egy tablón a Szegedi Pantheon lapjait, további 3 tablón és a vitrinekben válogatást láthatunk Mária gyűjteményéből.

Rácz Mária folyamatosan rendszerezi a gyűjteményét. Nagy kitartással és szorgalommal, saját erővel tanulja most is a számítógép használatot, és a szükséges programokat.

Évek óta Mária vezetésével rendszeresen járunk heten-nyolcan a Szépművészeti Múzeum igen jelentős kiállításaira.

Sterbenz Károly, op. 276, X2, 72x56 mm, 1982

1992-től a Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtár ad helyet a Kisgrafika Barátok Köre Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesület szegedi csoportjának. A könyvtár vezetői és munkatársai lehetővé teszik, hogy havonta találkozhatunk a zeneszobában, közönség előtt mutassuk be művésztágjainkat, illetve munkáit, visszatekintsünk KBK-s múltunkra.

Ezúton is köszönjük támogatásukat!

Rácz Máriának pedig további erőt, kitartást kívánunk a gyűjtéshez.”

VASNÉ DR. TÓTH KORNÉLIA

Horváth Hermina, a kisgrafika utazó nagykövete 70 éves

Horváth Hermina nemzetközi hírnévű magyar grafikusművész, népművelő idén töltötte be 70. életévét. Napjainkban Magyarországon, Hévízgyörkön (Pest vármegyében) él. Somogy vármegyében, Lengyeltótiiban született 1953. július 8-án. Balatonlellén nevelkedett, a közeli Fonyódon járt gimnáziumba. Monotípiáiból rendezett első kiállítása is Fonyódon, illetve Kaposvárott volt megtekinthető. Már ekkoriban állandóan rajzolt. Budapesten 1972-ben megszerezte a kirakatrendező és dekorátor szakképesítést, de ezt követően nem sikerült felvételt nyernie a Képzőművészeti Főiskolára. Ekkor külföldre ment, Olaszországban, Németországban és Belgiumban tanult úgynevezett „kis művészeteket”, például rajzolást, papírplasztika-készítést. Egy időre visszatért Magyarországra, 1984-től 1990-ig Nagyborzsönyben a Művelődési Ház vezetését bízták rá. Művészeti tevékenységét mindvégig folytatva huszonöt éven keresztül részt vett és alkotott a Mártélyi Művésztelepen, a Szepessy Béla vezette Nyíregyházi Fametsző Művésztelepet is sokszor látogatja.

Belgiumban a Szabad Művészeti Iskolába is járt, ahol megismerte a régi flamand maratott, égetett üvegfestési technológiát, majd az ólomüveg-készítést. Kiváló tanároktól tanult. Megszerette az üveg színes varázsát és a grafika szigorú fegyelmét, a mai napig különösen szívesen készít kisgrafikákat, ex libriseket. Utóbbi műfajjal már általános iskolás korában találkozott, ez idő tájt kapta meg egy tanárától élete első ex librisét Daniel Defoe „Robinson Crusoe” című művét idéző ábrával. Már ekkor mély benyomást tettek rá ezek a mondanivalójukat tömören megjelenítő, tenyérnyi grafikák.

1994-ben társa lett Antoon Vermeulen flamand grafikus, üvegfestő, költő és zeneszerző tanárnak, a Flamand Királyi Akadémia professzorának. Férjével széles körű nemzetközi kapcsolatokat építettek ki. Hermina számára a kisgrafikákkal foglalkozás a mai napig egyúttal ismeretségek kötését is jelenti, ahogy ő fogalmaz, „az ember barátságot köthet a kultúra minden területe iránt érdeklődő, nagy emberekkel”. Férjével belépett a magyar KBK-ba. Több éve tagjai sorában tudja a Deutsche Exlibris-Gesellschaft

(DEG), az Österreichische Ex libris-Gesellschaft (ÖEG). Utóbbi egyesülethez az osztrák Ottmar Premstaller állatorvos, grafikus, ex libris gyűjtő révén csatlakozott.

Hermina olyan világhírességeket hívott szülőföldjére vendégségbe, mint Hugo Besard, a Flamand Királyi Akadémia professzora; Frank-Ivo van Damme grafikusművész; Joke van den Brandt kalligrafikusnő és a belga kormány művészeti ügyekkel foglalkozó

utazó nagykövete; Gerard Gaudaen grafikus, a Flamand Akadémia elnöke. Antoon Vermeulen, Gerard Gaudaen és Frank-Ivo van Damme is tárlatot mutattak be Balatonlellén a Kapoli Múzeum galériájában. Hermina férjével közös kiállításai közül megemlíthető példaként a hajdúböszörményi tárlat 2001 februárjában, melyen a grafikák mellett üvegfestmények is szerepeltek. A művésznő igen jó érzékkel, mesteri fokon műveli a grafika, az ex libris műfaját. Számos nemzetközi és magyar kisgrafikai kiállításon vett részt alkotásaival, nemzetközi ex libris találkozók, kongresszusok rendszeres résztvevője. Itthon Vácott és Gödöllőn voltak nagyobb egyéni tárlatai. A gödöllői kiállítást 2016-ban Vén Zoltán grafikusművész nyitotta meg.

Magyar és külföldi ismeretségei révén széles azok köre, akik számára Horváth Hermina ex librist és alkalmi grafikát készített, sokszor nem felkérésre, hanem tisztelete jeléül, ajándékként.

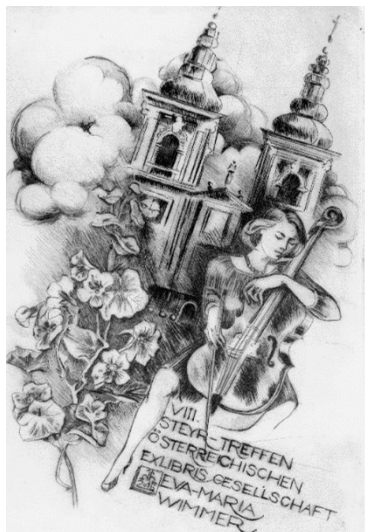
Férje mellett Vén Zoltán, Palásthy Lajos, Soós Imre, Mayer József,

Vasné dr. Tóth Kornélia, valamint a Romániában élő Ilyés István, a Svájcban letelepedett Vermes Júlia, a japán Ichigoro Uchida éppúgy szerepel a megrendelők közt, mint a dán Klaus Rödel, az osztrák Eva Maria Wimmer és Tillfried Cernajsek, a német Herbert Schwarz és Birgit Göbel stb.

C4, 144×95 mm, 2017

Hermina saját bevallása szerint mostanáig több mint ezer ex librist, alkalmi grafikát, kisgrafikát készített, túlnyomórészt hidegtűtechnikával, emellett többek között fa- és linómetszeteket, illetve litográfiákat is alkot, méreteiben tenyérnyi felületeken. A hidegtű a vonalas rézmetszethez hasonló mélynyomású sokszorosító grafikai eljárás, de itt a fémlemezre nem vésővel metszik, hanem hegyes acéltűvel karcolják a rajzot, és a rézkarttól eltérően nem alkalmaznak savat a vonalak mélyítésére.

C4, 148×100 mm, 2015

A művésznő kompozíciói romantikusan líraiak, lágyak, laza vonalvezetésűek, gyakran merészebb képzettársításokat is könnyedén fogalmaz meg. Kisgrafikai egy-egy történetet beszélnek el, mindig kötődve a megrendelő igényeihez. Témavilágukban gyakran találkozhatunk bibliai és mitológiai jelenetekkel, például a görög mitológiából a félig ember, félig ló alakú lények, a kentaurok bemutatásával, emellett Léda és az öt hatvány alakban elcsábító Zeus jelenetével, Odüsszeusz – Ithaka királyának – kalandjaival. Grafikaín látható még a trójai Páris ítélete, az amazonok harca. A hinduizmus elefántfejű, embertestű istensége, Ganésa az akadályok elhárítójaként jelenik meg. Több ex librisen az egyszarvú (unikornis) szerepel. Készített ex librist Vincent Van Gogh és Gerard Gaudaen emlékére a mellképükkel. A Kisgrafika Barátok Köre mostani elnökét, a Berzsenyi Dániel Irodalmi és Művészeti Társaság alelnökét, Vén Zoltán grafikusművészt is megörökítette egy Berzsenyivel közös portréval. Alice Nahon flamand költőnőre szintén arcképével emlékezik Birgit Göbel egy ex librisén. Nevemre szólóan 2017-ben, a Kossuth Zsuzsanna-emlékében magyar történelmi vonatkozású ex librist készített, melyen Kossuth Lajos magyar államférfi és testvére, Kossuth Zsuzsanna egymást átölelő alakja

C4, 136×92 mm, 2017

látható. Kossuth Zsuzsanna a magyar 1848–49-es szabadságharcban a tábori kórházak főápolónője volt, e téren nagy tisztelet övezte.

Horváth Hermina művészi hitvallása kettős: egyrészt mindenütt, külföldi tartózkodása idején is megőrizni és hirdetni magyarságát, másrészt rajzaiban a világ szép részét bemutatni. E két szál összegződik munkásságában, melynek egyik leg-szebb példája a Palásthy Lajos nevére készült ex libris 2003-ból – ennek témája népművészeti motívumok közé ágyazottan a magyar néptánc. Nagy köszönet és elismerés illeti Horváth Herminát elhivatott, sok évtizedes grafikai és kultúr-diplomáciai tevékenységéért.

**Szeretettel
köszöntjük
hetvenedik
születésnapján,
a jövőben is
töretlen
munkakedvet
kívánunk
a számára!**

(A cikk német nyelvű változata olvasható lesz az osztrák ex libris újság, a Mitteilungen der ÖEG idei 3. számában.)

X2, 138×91 mm, 200

STOKINGER JÓZSEF

Kezdő gyűjtőként dr. Arató Antal kíséretében örömmel léptem be a VIII. kerület József körút 70. alatti Galériába a KBK találkozó helyére. Sajnos az elmúlt tíz évben többször is költözni kellett. A VII. kerületi Horánszky utca 13. alatti Diák Központ után egy rövid ideig a IX. kerületi Haller utcában a Ferencvárosi Művelődési Központban volt az otthonunk. Aztán a XV. kerületi Eötvös utcában az egyik legfőbb helyszínünk, a Csokonai Művelődési Központ is megszűnt számunkra. (A Szegedi KBK-nak 30 éve a Somogyi Károly Könyvtár az otthona!)

Ismét fordult a kocka, mert Dr. Kőrösi Ilona felajánlotta a VI. kerület Révay utca 8. szám alatti irodáját, egy családi helyszínt, további találkozóink számára. Már több remek hangulatú összejövetelt tartottunk itt. Nagy hálával tartozunk neki!

És hab a tortán, Ilona berendezett kiállításaink számára egy Galériát, melynek megnyitójáról így vall: „Szögedi vagyok és jogász, szeretöm a művészetet, művészeket. Irodámban a bútorokat addig tologattam, amíg GALÉRIA nem lőtt. Hat magyar rézmetsző közül Vén Zoltán grafikusművészt választottam az első kiállításra, melyet Szunyoghy András magyar grafikus- és festőművész, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja nyitott meg szeptember 6-án az újonnan alapított galériában.”

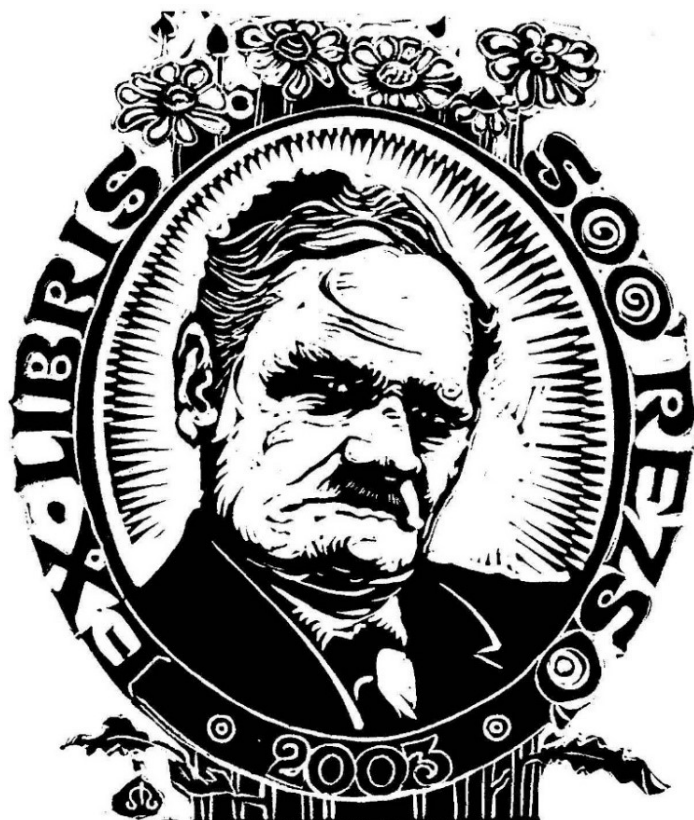
Vén Zoltán, dr. Kőrösi Ilona, Szunyoghy András

A rézmetszés a sokszorisító grafikai eljárások egyik különleges technikája. Készítése sokirányú felkészültséget és tehetséget kíván, így manapság ilyen művészből már kevés van. Vén Zoltán grafikusművész egy a kevesek közül, akinek képeivel október 25-én ismét találkozhattunk a Révay utcai Galériában, mert Ilona még egy teremmel megtöltötte kiállítási lehetőségeinket. Azt írta a meghívóra, hogy „...utolsó lehetőség azoknak, akik eddig nem jöttek (lekésték a villamost, zongorán hagyták a meghívót...)” mert nem lesz újabb legeslegesítő kiállítás. Vén Zoltán most elmeséli Nektek képei zavaros történetét, ha igazak, ha nem. Eszem-iszom előtt MÖG KÖLL NÉZNI a képeket is. Gyertek!” – Ott voltunk az ország több részéből is. Köszönjük!

HORVÁTH HILDA

100 éve született

Dr. SOÓ REZSŐ (1903-1980)akinek jelentős bélyeg- és kisgrafika
gyűjteménye voltSzilágyi Imre, *op.* 935, C3, 120x100 mm, 2003

Erdélyi származású, székelyudvarhelyi születésű. Ő készítette az első növénytársulás-tani munkát az egykori történelmi Magyarország területéről (1927-ben jelent meg). 1925–27-ben a berlini Collegium Hungaricum tagja. 1922 és 1977 között rövidebb-hosszabb megszakításokkal bejárta csaknem egész Európát, Afrika egy részét, Elő- és Közép-Ázsiát. A Tihanyi Biológiai Kutatóintézet adjunktusaként a Balaton-környék ökológiai viszonyaival foglalkozott és az országban elsőként végzett mikroklimavizsgálatokat. Debrecenben minden idők egyik legfiatalabb egyetemi tanára lett.

A második világháború idején Kolozsvárott egyetemi tanszékvezető, irányítja a botanikus kert életét, alapos kutatásokat folytat: a Székelyföld és a Kárpátok flóráját, növénytársulásait elemzi.

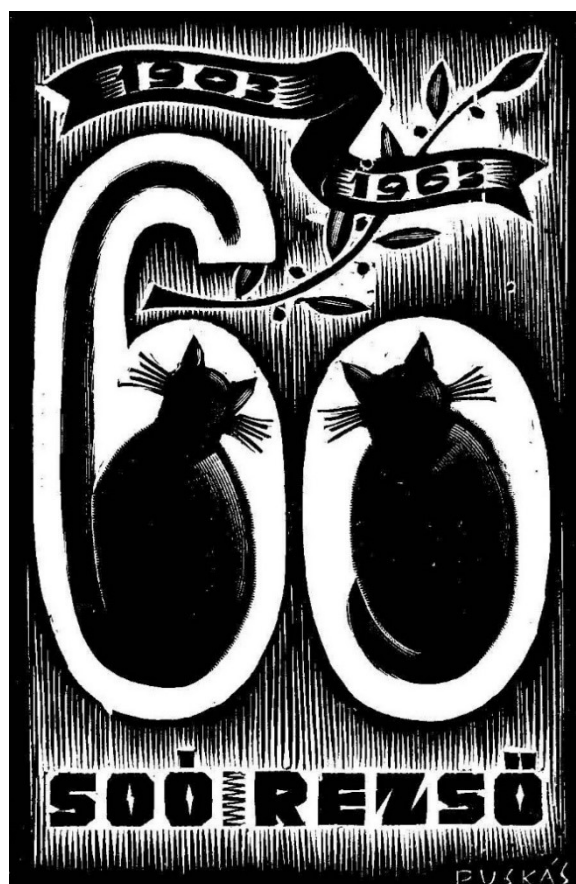
1945-től ismét debreceni évek következnek, majd budapesti professzor lesz. Budapesten a növényrend-szertani-növényföldrajzi tanszéket vezette és a botanikus kertet irányította.

1969-ben visszavonult az egyetemi és közéletől, főművének, a magyar flóra szisztematikus bemutatásának szentelve minden idejét. Professzorként botanikusok nemzedékeit oktatta, tudósként tanulmányok, szakcikkek sokaságát írta, gyűjtőként óriási, tudatosan kialakított szakirányú gyűjteményeket hozott létre. Egész életében hajtotta a becsvágy, űzte a kutatás és gyűjtés lázas szenvedélye.

Németh László, *Szörnyeteg* című drámájában dr. Soó Rezsőről mintázta Sárkány professzor alakját, akit tanítványai „Szörnyeteg”-nek csúfolnak a háta mögött. Pedig a nagy tudású történész csupán szeretetre, teljes odaadásra vágyik: „S amikor a földet sem fogom az árnyékkal nyomni, tán az ország is elhiszi, hogy tulajdonképp szeretett engem. Csak én voltam külön...”

MIT TARTALMAZOTT GYŰJTEMÉNYE?

Gyűjteménye széleskörű volt: kutatásaihoz kapcsolódott szakkönyvtára, XV-XVI. századi kézzel festett, rézmetszetekkel illusztrált fűvészkönyvekkel. Külföldi metszetgyűjteményének francia és japán anyaga volt jelentős. Érdeklődött a keleti művészet iránt is, keleti szőnyegek, selyemre festett japán tekercsei is voltak. Nem feledhetjük egyedülálló macska-figura kollekcióját sem.

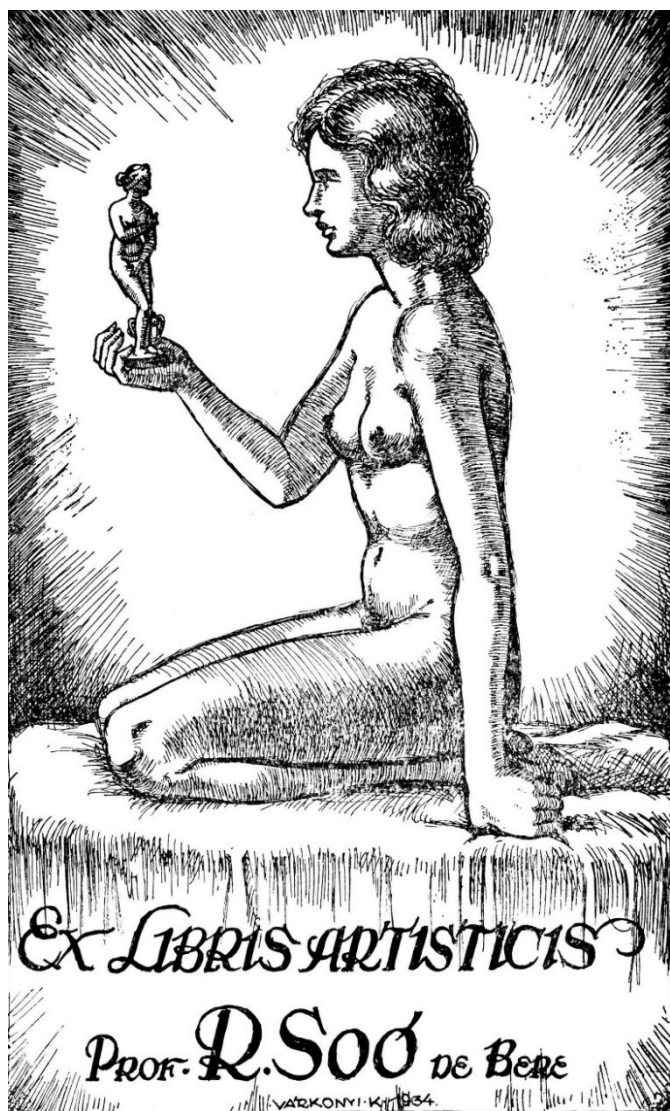

Puskás Tivadar, 120x78 mm

Várkonyi Károly, op. 22 (98), P1, 92x91 mm, 1934

Várkonyi Károly, op. 25 (102), P1, 125x77 mm, 1934

HOGYAN KEZDŐDÖTT? SZERVEZÉS ÉS KUTATÁS

Debrecen fordulópontot jelentett az életében: itt lett minden idők egyik legfiatalabb egyetemi tanára és itt kezdte el egész életére kiható gyűjtőtevékenységét. Az irodalmi és művészeti életbe is bekapcsolódott, a Bélyeggyűjtő Egyesület elnöke és az Ady Társaság egyik vezetője, melynek révén pesti írókkal, költőkkel került kapcsolatba, sőt, baráti ismeretségbe. Könyvtárának alapjait szintén Debrecenben vetette meg. Grafika felé az érdeklődését bizonyára a régi, metszetes botanikai könyvek keltették fel benne. Ex libris felé az érdeklődését pedig felkeltette bizonyára Debrecen művészeti élete.

A két világháború között a magyar kisgrafikai élet többpólusú volt: a fővároson kívül vidéken is fellendült a grafikai élet. Budapesten 1932-ben megalakult a MEGE (Magyar Exlibris Gyűjtők és Grafikabarátok Egyesülete), kiadványa: Kisgrafika címmel jelent meg (1937-1944) A vidékiek először Debrecenben hozták létre szervezetüket, az Ajtósi Dürer Céhet, melynek Soó professzor alapító, sőt vezetőségi tagja volt. Lapja a Magyar Exlibris (1935-1936), melyben ő maga is publikált. 1935-ben jelent meg *A mai debreceni grafika* című műve, mely témáról több ízben írt.

Menyhárt József, X2, 115x128 mm, 1940

Elsősorban a kortárs grafikai élettel foglalkozott:

- Szoboszlai Mata János: Húszt fametszetű könyvjegy a Magyar Parnasszusról. Debrecen, 1935. (Bevezetés)
- Vadász Endre: Tíz rézkarc exlibris. Debrecen, 1935. (Bevezetés)

- Menyhárt József fametszetű könyvjegyei. Debrecen, 1937. (Bevezetés)
- Karácsonyi és újévi album. Debrecen, 1939.
- Menyhárt József fametszetű könyvjegyei és alkalmi grafikái. Debrecen, 1941. (Bevezetés)

Igen jelentős németül publikált írása, mely a magyar kisgrafikát népszerűsítette a tekintélyes Österr. Jahrbuch f. Exlibris u. Gebrauchsgraphik kiadványban.

Radványi-Román Károly, 76x57 mm

EX LIBRIS GYŰJTEMÉNYE JELENTŐSÉGE

A maga idejében a világ egyik legnagyobb kisgrafikai magángyűjteménye, a mintegy 65 000 darabos ex libris kollekciója volt. Gyűjteménye alapján a magyar ex libris művészet teljes történetét tanulmányozhatjuk 1945-ig, de az egyetemes európai kultúra számos alkotója is képviselve van. Természetesen a magyar anyag a legszámosabb. A külföldi anyagból a német rész a leggazdagabb, utána az osztrák következnek. Vannak szinte teljes életművek, mint a német Michel Fingestené, az osztrák Max Kislingené, továbbá Adolf Kunst, Franz von Bayros, Cossmann stb. Vannak kitűnően reprezentált korszakok, stílusok, jellegzetességek: mint a XIX-XX. század címeres angol lapjai, az 1930-as évekből olasz „Novocento”.

Bordás Ferenc, op. 81, X2, 58x78 mm, 1937

EMLÉKE

Az Ars Decorativában, az IM évkönyvében az akkori igazgató, Weiner Piroska tollából sorozat indult a gyűjteményről, német nyelven. Így e fórum ideális lehetőségnek bizonyult arra, hogy a külföldi szakemberek rendszeresen tájékozódjanak.

HELYE, RANGJA

Amint egy idézetből tudjuk: *“A gyűjtő élete ... a múzeumi feltámadással végződik.”* Egy magángyűjteménynek csak pillanatnyi léte van – a múzeumnak örök. Dr. Soó Rezső a világ egyik leggazdagabb ex libris-gyűjteménye birtokosává tette az Iparművészeti Múzeumot. A gyűjtő gondoskodott gyűjteménye sorsáról: megmentve az elkallódástól, szétszórásról.

Ismeretlen, 83x63 mm, 1941

IRODALOM

Galambos Ferenc: Soó professzor exlibris-gyűjteménye. *Kisgraffika Értesítő* 1970. árpilis

Weiner Mihályné: Magyar exlibrisek Soó Rezső kisgraffika-gyűjteményében. *Művészettörténeti Értesítő* 1974. XXIII. évf. 1. sz. 71–79.

Weiner Piroska: Ungarische Exlibris in der Kleingraphiksammlung von Rezső Soó. *Ars Decorativa* 2. Budapest, 1974. 157–172.

Soó Rezső: "Inni az élet százszínű borát" *Új Írás* 1978. XVIII. évf. 5. sz. (május) 119–128.

Zólyomi Bálint: Soó Rezső 1903–1980. *Magyar Tudomány* 1980. LXXXVII. kötet – *Új folyam* XXV. kötet 8–9. sz. 697–699.

Das Exlibris in Ungarn. Österr. Jahrbuch f. Exlibris u. Gebrauchsgraphik 32. (1937) 37–46.

Menyhárt József fametszetű könyvjegyei. Debrecen, 1937. *Modern magyar kisgraffika. Magyar Művészet* 14. (1938) 344–350.

Karácsonyi és újévi album. Debrecen, 1939.

A mai debreceni grafika. *Debreceni Szemle* 9. (1939) 3. 97–104.

A mai debreceni grafika. *Debreceni Szemle* 9. (1939) 5. 191–205.

Menyhárt József fametszetű könyvjegyei és alkalmi grafikái. Debrecen, 1941. (Bevezetés)

Vadász Endre emlékezete. *Pásztortűz* 1947. nov. 85–87.

Endre Vadász. *Exlibriskunst und Gebrauchsgraphik*. 1956. 15–16.

Menyhárt József, op. 249, X2, 90x80 mm, 1941

SZAKIRODALMI MUNKÁSSÁGA

Ex libris-irodalom. Magyar Exlibris 1. (1935) 1, 13

Szoboszlai Mata János: Hús fametszetű könyvjegy a Magyar Parnasszusról. Debrecen, 1935. (Bevezetés)

Vadász Endre: Tíz rézkarc exlibris. Debrecen, 1935. *A mai debreceni grafika. Debreceni Szemle* 5. (1935) Nr. 3, 5.

Debrecen ex libris művészei. I. Fametszet, rézkarc. Magyar Exlibris 1. (1935) 1. 8–12.

Debrecen ex libris művészei. I. Fametszet, rézkarc. Magyar Exlibris 2. (1936) 4. 56–66.

Az Ajtósi Dürer Céh grafikai kiállításai. *Magyar Exlibris* 2. (1936) 1. 1–8.

Az Ajtósi Dürer Céh működése. *Magyar Művészet* 12. (1936) 122.

Szilágyi Imre, op. 920, C3, 107x140 mm, 2003

A SZERKESZTŐ MEGJEGYZÉSE: Tagja vagyok a Székesfehérvári Városi Bélyeggyűjtő Körnek is, itt hívták fel a figyelmemet egy sajnálatos tévedésre. 2003-ban, dr. Soó Rezső 100. születésnapja emlékére kiadott bélyegen nem az ő portréja, hanem egy másik botanikus, Újvárosi Miklós (1913–1981) szerepel!

ÜRMÖS PÉTER

Búcsú finnországi barátunktól, Leila Lehtirantától

Vecserka Zsolt 1941-2016
X2, 80x100 mm

Számos alkalommal látta vendégül a budapesti és a szegedi KBK a Lehtiranta házaspárt, a magyar kisgrafika finnországi barátait. Az újságíró Leila férjével, Juhával a magyar könyvjegyművészet tiszteletbeli finn nagyköveteként rendkívül sokat tett annak népszerűsítéséért és kinti bemutatásáért. Ennek az évnek az elején jött a szomorú hír, hogy Leila hosszú betegeskedés után eltávozott körünkből, így a finn és a magyar ex libris-társadalom nagy tiszteletben tartott, kiváló képviselőjétől búcsúzunk ezzel az írásunkkal.

Vecserka Zsolt 1941-2016
X2, 90x65 mm

A Lehtiranta házaspár a 2010-es évek elejétől látogatott el hozzánk és Erdélybe, hogy megismerje a magyar könyvjegykészítő mestereket, és őket bemutassa a finn és svéd szakfolyóiratokban. Nemcsak a művészetet látogatták meg, hanem részt vettek a KBK rendezvényein, amelyekről rendre beszámoltunk, illetve írásairól a recenziót dr. Soós Imre és Palásthy Lajos fordításában közé tettük (a Finn Ex Libris Társaság 60 éves története, Evald Okas művészete, Kisgrafika 2006/1; Priit Vaher: Az ex libristervezés igazi megnyugvás, Kisgrafika 2007/4).

Imre Lajos Hódmezővásárhely, 1936
X2, 85x50 mm

A Kisgrafika újságunk 2011/1-es számában a hírek rovatban számolt be arról, hogy az Exlibris Aboensis egy egész oldalas cikkét közli „A kisgrafika Magyarországon” címmel, Takács Dezső és Imets László egy-egy grafikájával illusztrálva. Számos cserekiállítás szervezésében működtek közre, amelyekről az újságunk szintén rendre beszámolt, például amikor Kolozsváron a Kelemen Lajos Műemlékvédő Társaság az Erdélyi Magyar Művészpédagógusok Egyesületével közösen Ex Libris kiállítást szerveztek 2019 februárjában, az Apáczai Galériában.

Imets László, Csíkszereda 1934
X2, 121x77 mm, 2004

A finn szakfolyóiratokban (Exlibris Aboensis, Exlibris Uutiset) közölt publikációin kívül ismeretesek azon könyvei is, amelyeknek nemcsak írója, hanem szerkesztője is egyben. Példaként álljon itt néhány: Metsän merkki – Metsäammattilaisten exlibrisiä (Az erdő jele – Erdészeti szakemberek exlibrisei), 2004; – Nurmiärven seurallinen erakko (Vilho Askola művészete), 2006 – Torkkelin Kilta 1933-2008 (Torkkeli Céh 193), 2008.

E sorok írójaként meg kell említenem azt a személyes emlékemet, hogy nagy segítséget kaptam a Lehtiranta házaspártól, amikor 2010-ben az a Naantaliban rendezett XVII. Finn Exlibris Találkozón prezentációt tarthattam a magyar ex libris történetéről, és amit a helyszínen Juha szinkronfordítással tolmácsolott magyarról finnre.

Leila Lehtiranta, ex libris gyűjtőként a hazai grafikusok mellett magyar művészekről rendelkezett a legtöbb lappal, ezek nagy része publikációi révén lettek ismertek Finnországban.

EMLÉKÉT MEGŐRIZZÜK,
NYUGODJON BÉKÉBEN!

RÁCZ MÁRIA

Kopasz Istvánné Dr. Pálffy-Budinszky Eszter

96 éves korában visszaadta lelkét Teremtőjének

Pálffy-Budinszky Eszter Andrea Mária Róza 1927. szeptember 4-én Szegeden született. Apja Dr. Pálffy-Budinszky Endre Agenor Ferencz (lengyel származású, mérnök), anyja Huttkey Kornélia Magdolna Ilona oklevés tanítónő (Huttkey László dohánygyári igazgató lánya). Fontosnak tartom röviden felmenőiről írni. Nagyapja, Pálffy Ferenc, Szeged város leghosszabb ideig regnáló polgármestere volt az 1879-es évi Nagyárvíz idején, az újjáépítés legkritikusabb időszakában. Édesapja, Pálffy-Budinszky Endre 1902-ben Budapesten született. A budapesti Műegyetemen 1926-ban általános mérnöki diplomát szerzett, majd már munka mellett Szegeden jogot végzett. Fiatal mérnökként részt vett a város újjáépítésében, melyet a nagy építkezések (Fogadalmi Templom, Püspöki Palota, Papnevelő, klinikák, Dóm tér kialakítása), és a korszerű városrendezés jellemeztek.

Bakacsi Lajos op. 69, X3, 112x90 mm, 1985

Pálffy-Budinszky Eszter gyermekévei boldogan, fegyelmezett keretek között teltek: francia nevelőnő, német nyelvórák, balett- és zongoraoktatás. Sokat olvasott, különösen művészeti témájú könyveket. A Miasszonyunk Iskolanővérekhez járt iskolába és itt is érettségizett. A Zárdában kezdett kórusba járni, amit egyetemi tanulmányai alatt is folytatott. Gyakran emlegetett élménye volt a kórus

svájci utazása a nagysikerű fellépésekkel. Jogászként szerzett doktorátust a Szegedi Tudományegyetemen 1957-ben. Nőként az elsők között szerzett jogosítványt, de motorozni és lovagolni is nagyon szeretett. Férjével Kopasz Istvánnal az egyetemi évei alatt ismerkedett meg, 1950-ben kötöttek házasságot. Kopasz István jómódú szegedi családból származott, aki a Szegedi Tudományegyetemen biológia, kémia szakára járt, majd Budapesten mérnöki diplomát szerzett.

A háború utáni nehéz történelmi időben, ami addig értéknek számított, az hátránnyá változott. Mindketten osztályidegenné váltak és tanulmányaik befejezése is megnehezedett. Sajnos szülővárosukat is el kellett hagyniuk, és Peremarton Gyártelepen találtak munkát. Eszter a gyártelepen könyvtárosként, újtási előadóként, nyelvtudását felhasználva fordítóként dolgozott, de jogi munkát nem végezhetett. Férje a műtrágya gyárban vegyészmérnökként dolgozott. Az első gyermekük születése után, 1954-ben férjét politikai okok miatt egy időre bebörtönözték. Peremartoni éveik alatt kilenc gyermekük született (3 fiú, 6 lány), akiket nagy odafigyeléssel, hittel és szeretettel neveltek. Nagy fordulat volt életükben, amikor 1971-ben lehetőség nyílt saját, korábban elkobozott szegedi családi házuk visszavásárlására és végre visszaköltözhetek szüleik közelébe. Eszternek csak röviddel nyugdíjazása előtt volt alkalmja végre jogászként dolgozni. Férjét, 2002-ben veszítette el. Nyugdíjasként, miután gyermekei kirepültek a családi fészekből, alkalmá nyílt saját kedvteléseinek hódolni. Szívesen kertészkedett nagyobb unokáival és az akkor induló Biokultúra Egyesület oszlopos tagja lett. Művészeti érdeklődését a szegedi Kisgrфика Barátok Körének aktív tagjaként kamatoztatta, részt vett nemzetközi ex libris találkozók, kiállítások, ahol nevére készült lapjait cserélte. Így például velünk volt 1992-ben Pozsonyban is. Férje halála után minden idejét és energiáját 35 unokájára és immár 30 dédunokájára fordította. Őket mindig számontartotta, utazni vitte és érdeklődéseiknek megfelelő könyvekkel ajándékozta meg. Míg egészségi állapota engedte, eljárt körünkbe, amikor már nem tudott eljönni közénk, de még hallása engedte, telefonon tartottuk a kapcsolatot. Betegségét erős hittel viselte 2023. augusztus 21-ig. 2023. szeptember 8-án a Fogadalmi Templomban vettünk búcsút szeretett társunktól, barátunktól. Eszter, a hosszú harc után nyugodj békében! Mosolygós arcod, kedves személyiséged bennünk él tovább.

STOKINGER JÓZSEF

Az Első Magyar Ex Libris Kiállítás 120 éves évfordulójára

A könyvek olvasásának komoly nevelő hatása van. Tanít és szórakoztat. Nem csoda hát, ha az ember szerető gondjába fogadja és szíve szerint ékesíti. Ha leemelek a polcomról egy régi könyvet, azon több ember művészi munkája fedezhető fel. Az író, a könyv tervezője, a borító grafikus, a nyomdai előkészítő, és ami jelen témánkhoz kiemelten kapcsolódik a könyv tulajdonosa, aki egy szép, művészi képecske beragasztásával fejezte ki tulajdonjogát.

*Telinkes János (pozsony)
fametszet a XVI. századból
A legső eddig ismert
magyarországi ex libris*

A régi magyar ex librisek elkallódott szellemi kincstárak emlékeit tartják fenn számunkra, amelyek ha a szélrőzsa irányába szétszóródtak is az idő múltán, mindenkor figyelmeztetnek bennünket, hogy a magyar kultúra alapköveit ott rakták le, azok, akik tudomány szeretetből könyveket gyűjtöttek. Az ex libris annak ellenére, hogy a könyvnyomtatással egyidős, csak a XIX. század nyolcvanas éveiben keltette fel a

gyűjtők figyelmét. A század végén már nem kerültek beragasztásra, a gyűjtők közötti cserelehetőséget biztosították. A magyar ex libris művelődéstörténeti jelentőségére, és szépségére 1895-ben Varjú Elemér hívta fel a figyelmet a Magyar Könyvszemlében.

*Buda(pesti) tud. egyetemi könyvtár
Rézbe metszette Binder Fülöp 1770.*

Elismerésünk az Iparművészeti Múzeum egykori igazgatójának, Radisics Jenőnek, és mindennek-előtt a múzeum könyvtárosának Czákó Elemérnek, hogy nagy kultúrnemzetek egész sorát megelőzve 1903-ban – 120 évvel ezelőtt – megrendezték az első magyar ex libris kiállítást, melyen 47 kiállító 763 darabbal vett részt. Látható volt a főpapok, mágnások, városok, káptalanok és tudósok által rendelt ex librisek szebbnél szebb példányai.

*Ricardo Mildred.
Rajzolta Theodore Spicer-Simson*

Rajzolta Theodore Spicer-Simson

Az első magyar ex libris kiállítás emlékét két katalógus őrizte meg. Az egyiket a már említett Czákó Elemér készítette, aki 1911-től az iparművészeti iskola igazgatója. 1915-ben helyettes államtitkári címet kapott. 1916-tól a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium tanácsosa, 1925–1934 között az Egyetemi Nyomda főigazgatója.

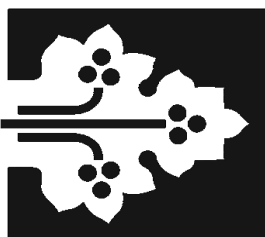
*Rozsnyay V. H. Kálmán
Rajzolta John Hassal*

A másikat Némethy Lajos plébános, az esztergomi főegyházmegei könyvtár őre állította össze. E két katalógust a korabeli szak-sajtó elismerőleg méltatta, és ma már könyvészeti ritkaságok, ex libris gyűjtőink szakkönyvtárának féltve őrzött kincsei.

ELINDULT A KÖNYVJEGYTÁR

**ORSZÁGOS
SZÉCHÉNYI
KÖNYVTÁR**

AZ OSZK EX LIBRIS TARTALOMSZOLGÁLTATÓ OLDALA

Az OSZK egyedülálló gyűjteményében a könyvek és a folyóiratok mellett különleges kisgrafikai alkotások is megtalálhatók: a nemzeti könyvtár hazai és nemzetközi viszonylatban is kiemelkedően nagy példányszámú, régi és modern műveket egyaránt tartalmazó ex libris gyűjteménnyel rendelkezik.

Az OSZK 2023. augusztus 23-án útnak indított Könyvjegytár (<https://konyvjegytar.oszk.hu/>) elnevezésű online tartalomszolgáltatása elsőként a Régi Nyomtatványok Tárában található közel 1100 darabos régi ex libris állományt, valamint a Térkép-, Plakát- és Kisnyomtatványtár modern ex librisei gyűjtők neve szerint rendezett, tízezer darabos gyűjteményegységének mintegy 3400 dokumentumát és ezek variánsait teszi szabadon hozzáférhetővé.

Az ex libris alapvető célja kezdetben a könyv tulajdonosának megjelölése volt, így többnyire birtokosának címerét ábrázolta. Az első két magyar ex libris a 16. századból való: a Nürnbergben metszett alkotások Werbőczy István országbíró, illetve Hans Teilnkes pozsonyi polgár számára készültek. Utóbbi az OSZK állományában is fellelhető, hasonlóan számos 17–18. századi főúri, főpapi ex librishez, köztük a Batthyányak, a Grassalkovichok, az Illésházyak, a Telekiek és a Széchényiek jórészt heraldikus könyvjegyeihez.

A 19. században a polgárosodás folyamata az egyént előtérbe helyezve magával hozta a címeres mellett a szimbolikus, témás, a megrendelő személyét jellemző ex librisek széles körű elterjedését; immár tudós levéltárosok, könyvtárosok, jogászok, orvosok is készíttettek ex librist. A 19–20. század fordulójától napjainkig a könyvjegy egyre inkább elszáadt a könyvtől, és önálló gyűjtés tárgyává vált. E kisgrafikák már tematikai sokszínűséget mutatnak, gyakran utalnak a megrendelő foglalkozására,

Junker Keresztély, C2, 68x68 mm,
(Forrás: OSZK, RNYT Exl. 446)

érdeklődési körére, így módon gazdag kultúrtörténeti forrásul szolgálnak a képi anyagot kutatók számára.

A most közzétett anyag modern, 20–21. századi ex librisei között olyan híres személyek könyvjegyei tekinthetők meg, mint Babits Mihály, Bajor Gizi, Faludy György, Hofi Géza és Illyés Gyula.

Kozma Lajos, X2, 62x45 mm
(Forrás: OSZK, Exl.B/814)

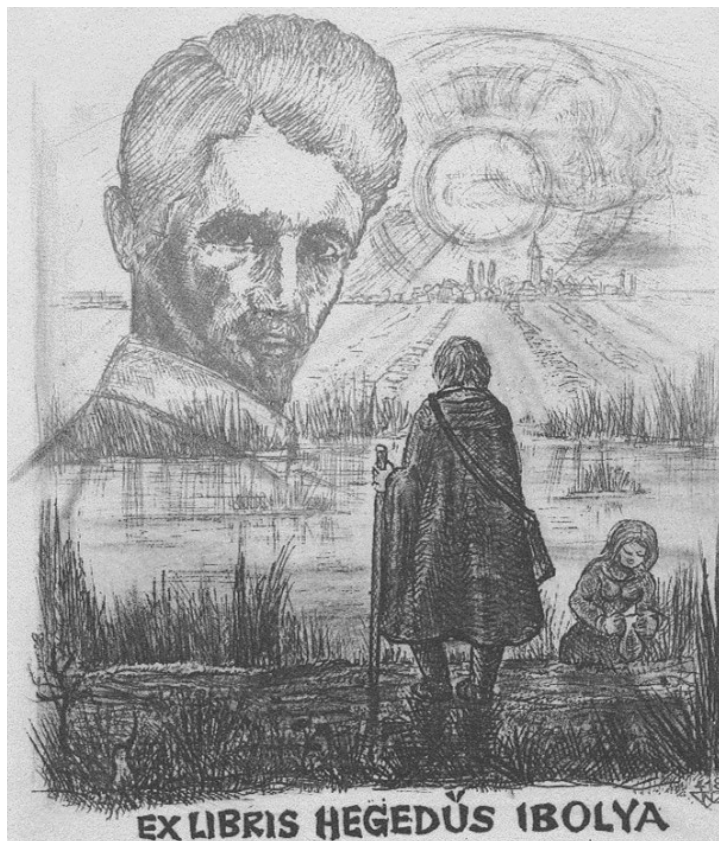
A jelesebb ex libris gyűjtők közül kiemelhető Arady Kálmán orvos, művészettörténész, a régi magyar ex librisek tudós szakértője; Csatkai Endre Kosuth-díjas művészettörténész, múzeumigazgató; Ebergényi Tibor egri könyvtárigazgató; Galambos Ferenc jogtanácsos, bibliográfus és Bélley Pál irodalomtörténész, hosszú ideig az OSZK osztályvezetője.

A jelenleg megtekinthető anyag több mint félezer grafikusa közül a modern ex libris gyűjteményben kiemelkedően sok lap szerepel Fery Antal, Stettner Béla, Andruskó Károly, Kertes-Kollmann Jenő, Haranghy Jenő és Menyhárt József művészekről. Az ex librisek készítői közt említhető még Kékesi László, Kós Károly, Sassy Attila, Szoboszlai Mata János, Vadász Endre és Vén Zoltán neve.

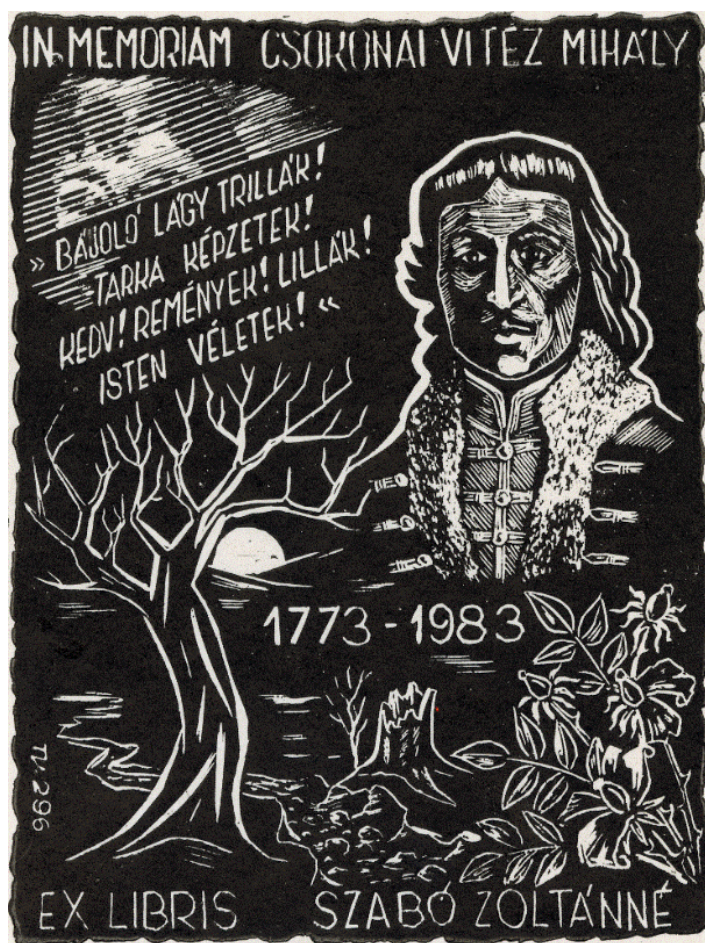
A *Könyvjegytár* többféle irányt mutat a témában való eligazodáshoz, a nyitólapon három fő kategóriában nyújtva keresési lehetőséget: *nevezetes személyek*, *népszerű tematikák* és *földrajzi helyek* szerint. A nevezetes emberek kapcsán híres grafikusok, metszők; híres gyűjtők, megrendelők és a grafikákon bemutatott személyek szerint csoportosítva szerepelnek alkotások. Utóbbi részben külön hangsúlyt kap az idén évfordulós jeles költőink, íróink prezentálása, köztük a Petőfi- és Madách-bicentenáriumi alkalmából a Petőfi Sándor és Madách Imre személyét és műveit idéző ex librisek.

A 110 éve született Weöres Sándor és a 140 éve született Babits Mihály maga is készített könyvjegyet, emellett az utókor is számos ex librist alkotott az emlékükre, akárcsak a Babits-csal egy évben született Juhász Gyulára emlékezve. Az idén 250 éve született Csokonai Vitéz Mihályra és a 40 éve elhunyt Illyés Gyulára vonatkozóan is több ex libris szerepel a *Könyvjegytárban*.

A modern ex librisek tematikai változatosságát a *népszerű tematikák* közt fellelhető 12 témacsoport szemlélteti,

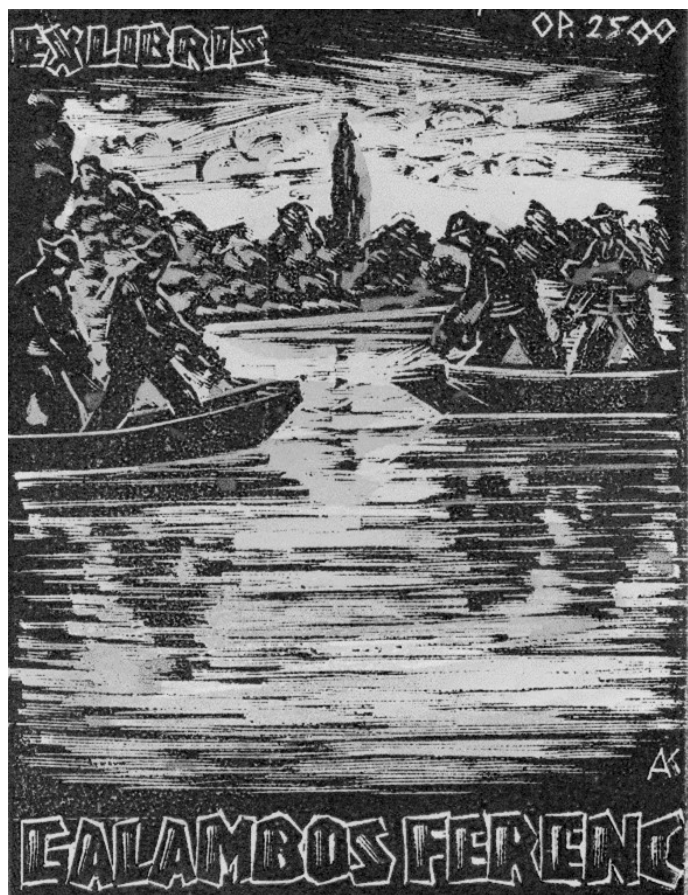
Nagy László Lázár, C3, 104×90 mm, 1983
(Forrás: OSZK, Exl.H/419)

Torró Vilmos, X3, 113×85 mm, 1983
(Forrás: OSZK, Exl.Sz/490)

amelyek közt mindenki megtalálhatja a neki tetsző motívumkincset: betűgrafika; könyv, olvasás; foglalkozás; zene, tánc; néprajz; mitológia; vallás, egyház; közlekedés; épület, szobor; címer; növény; állat. A régi ex librisek jellegükénél fogva a címeresek között képviseltetik magukat nagy számban. A földrajzi helyek külön, három fő alkategóriában szerepelnek: domborzati formák, felszíni vizek, települések.

Andraskó Károly, X2, 89×68 mm
(Forrás: OSZK, Exl.G/150)

A képek böngészéséhez a részletesebb eligazodást a komplex kereső is biztosítja.

A gyűjteményről menüben *Régi és modern ex librisek az OSZK gyűjteményében* címmel a műfaj történetét és a nevesebb gyűjtőket, alkotókat ismertető tanulmány – melynek szerzője Vasné dr. Tóth Kornélia, az Országos Széchényi Könyvtár tudományos kutatója – segíti az ex librisek világában való eligazodást. A modern ex libris anyag szakszerű katalogizálása, leírása Kornélia sokéves, kitartó munkájának eredménye, mely nyomán több könyv és sok száz cikke is született, többek között az *Ex libris gyűjtők, gyűjtemények* sorozat (https://nemzetikonyvtar.blog.hu/tags/ex_libris_gyujtok_gyujtemenyek) az Országos Széchényi Könyvtár blogján, utóbbira a *Könyvjegytár* is utal.

A nemzeti könyvtár grafikai anyagának egy különleges kultúrtörténeti értékét képviselik ezek a dokumentumok, melyek bemutatása a Könyvjegytár honlapon a későbbiekben tovább fog bővülni a Térkép-, Plakát- és Kisnyomtatványtár gyűjtők neve szerint rendezett tízezres gyűjteményrészének többi darabjával és külön egységekben őrzött ex libris hagyatékaival is.

A honlapról számos sajtóhír jelent meg már az indulás napjától, többek között a *Magyar Nemzet*, a *Magyar Hírlap*, a *Litera*, a *Prae*, a *Könyves Magazin*, a *Múlt-kor* történelmi magazin online híradásait is olvashatjuk.

Az M1, M5 Televízió és a Kossuth Rádió is interjút készített a téma országos Széchényi könyvtárbeli szakértőjével, Vasné dr. Tóth Kornéliával.

Forrás: Könyvjegytár,
az Országos Széchényi Könyvtár honlapja,
2023. 08. 23.,
<https://oszk.hu/hirek/konyvjegytar>

József Szuszkiewicz, X2, 104x70 mm
(Forrás: OSZK, Exl.G/108)

INNEN-ONNAN

A Librettóban az ex librisről

Nagy élmény volt szeptember 13-án Kőhegyi Gyula születésnapjára ünnepsége és kiállítása, örülök, hogy ott lehettem. Volt egy másik esemény is számomra aznap, az M5 televízió *Librettó* című kulturális műsora számára Somody Ildikó kérdezett ex libris kutatói tevékenységem, főként a *Múltuk neves ex libris gyűjtői* (Budapest, 2019) című könyvem és a műfaj, az ex libris gyűjtés jelentősége kapcsán. Így született ez a színes, sok képpel illusztrált bemutatás a „grafikai epigrammákról”, melyben a nemzeti könyvtár nemrég elinduló *Könyvjegytár* tartalom-szolgáltató honlapja is említésre került. Figyelme-tekbe ajánlom a 2023. szeptember 13-i adást a 29. percétől. Ezen a linken tekinthető meg:

<https://mediaklikk.hu/video/2023/09/13/libretto-2023-szeptember-13>.

Vasné dr. Tóth Kornélia

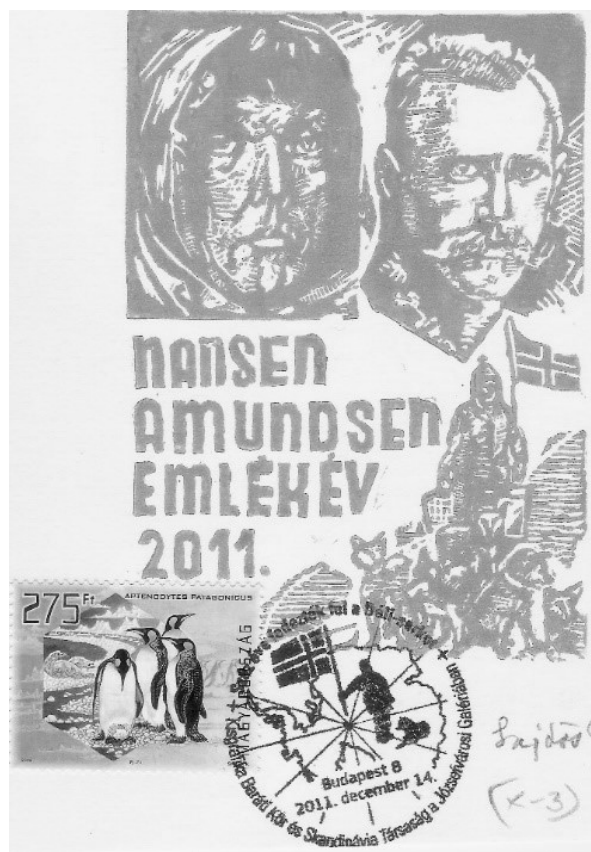
Ex libris és bélyeg

Alkotás, gyűjtés, kiállítás – egymással szorosan összeillő fogalmak. Valamilyen gyűjtés a legtöbb embert már gyermekkorában hatalmába keríti. Sokaknál elmúlik ez a „gyermekbetegség”, de aki rátalál az ex librisekre, alkalmi kisgrafikákra, bélyegekre vagy mindegyikre, az izgalmas szellemi élvezetekben részesül élete végéig. A bélyeg is egy művészi kivitelű, kisméretű grafika. Sok bélyegtervező készített ex librist is. Én mindegyiket gyűjtöm.

2023. szeptember 20-án megnyílt a Székesfehérvári Bélyeggyűjtő Kör kiállítása a VOKE Művelődési Házban. 34 keretben 18 tematizált bélyeg-, képeslap-, ex libris-, alkalmi kisgrafika gyűjtemény mellett a 200 éve született Petőfi Sándorról is láthattak összeállítást az érdeklődők. Ezt az évfordulót Kanadától Ausztráliáig, mindenütt ahol magyarok élnek megünnepezték, mert Petőfi meghatározója magyarságunknak, példaképe hazaszeretetünknek.

A Mórocz házaspár azok egyike az országban akik kézműves könyvkötéssel foglalkoznak. Mórocz István „Pro Civitate” díjjal, és Mórocz Istvánné „Székesfehérvárért” díjjal kitüntetett könyvkötő mesterek. Márti nem mellesleg a Könyvkötők Országos Ipartestületének elnöke is! A megnyitón egykori kollégáim a „Petőfi 200” emléklapra viaszpecsétet nyomtak, és egyéb szép munkáikkal is színesítették a programot.

Az 1823-ban született Petőfi fehérvári kötődéseiről dr. Lukács László néprajzkutató tartott előadást, megemlítve a színjátszós fehérvári hónapok mellett azokat a helyeket, amelyek Fejér vármegyében őrzik emlékét. Az I. András király Lovagrend nagymestere, Bencze Tamás, mint ’48-as honvéd tüzér fogadta az érkezőket, és invitálta az arra járókat, hogy „tekintenék meg jó szívvel Székesfehérvár filatelistáinak és ex libris gyűjtőinek szépséges tárlatát.” Laczi Zoltán városi elnök megnyitója után a Magyar Bélyeggyűjtők Országos Szövetsége alelnöke, Bencefiné Vaszkó Éva köszöntőjében méltatta a fehérváriak tevékeny munkáját, hogy a napi tevékenységeik mellett megszólítják a fiatalokat annak érdekében, hogy a bélyeg- és kisgrafika gyűjtésnek ne csak múltja, hanem jövője is legyen.

Sajtos Gyula (1932–2018), X3, 100x70 mm, 2011

Én erre a tárlatra halmozott lapokat vittem. Az 1960 óta egészen haláláig KBK tag, dr. Gombos László az ex libris vagy alkalmi grafika mellé a Magyar Posta által kiadott névértékes bélyegeket ragasztott, postai emlékbélyegzővel is ellátta és ezt halmozott kisgrafikagyűjtésnek nevezte el. Úgy döntöttem, folytatom az ilyen jellegű gyűjtést, mert mindhárom grafikai forma így együttesen még szemet gyönyörködtetőbb látvány.

Stokinger József

Salamon Árpád, X3, 80x70 mm, 2006

140 éves Szegeden a Somogyi-könyvtár

Kiállítással, az adományozó szobrának koszorúzásával, ünnepélyes üléssel emlékezett a könyvtár. A meghívott, szintén ünneplőintézmények vezetőinek egy-egy emléklapot adtak át. Az ünnepi lapszám 35 oldalon mutatja be az 1883-as októberi eseményeket. Az 1. oldalt a 43701 kötetes gyűjteményét adományozó Somogyi Károly (1811-1888) esztergomi kanonokról Nagy László Lázár grafikusművész által készített rézmetszet díszíti, melyet Rácz Mária gyűjteményéből válogatta a szerző és Máriát is megajándékozták egy díszes kiadvánnyal.

Nagy László Lázár, op. 634/A, 118x87 mm, 2005

HATVANI GALÉRIA

Arcok és sorok

XXIV. ORSZÁGOS PORTRÉ BIENNÁLÉ

A portré biennálé már régóta rangos megméretetésnek számít a művészek körében. Az országhatáron túlról is többen jelentkeztek. A 400 pályamunka közül 100 kép került a Galéria falaira. Szeptember 30-án Horváth Richárd, Hatvan város polgármestere köszöntője után F. Balogh Erzsébet festőművész, főiskolai docens nyitotta meg a kiállítást. Az ünnepségen közreműködött Mezei Rita zongoraművész és tanítványa, Szabó Kinga.

A biennáléről remek kiadásban PDF online-katalógus készült. Így az internetre felkerülve a világ bármely pontján meg lehet nézni.

Honlap: hatvanigaleria.lapunk.hu

E-mail: hatvanigaleria@gmail.com

A Galéria egyéni és csoportos kiállítások kedvelt színtere. 2023. november 11-én nyílik NEMCSICS ÁKOS képzőművész kiállítása. Szülei mindketten festőművészek, első mestereinek is őket tekinti.

A KISGRAFIKA 2023. 1. számának 10. oldalán Ürmös Péter mutatta be Dr. Nemcsics Antalt, „Gondolatok a Nemcsics grafikák láttán” címmel.

Nagy László Lázáról az olasz ex libris újságban

Nagy László Lázár grafikai munkásságáról, témavilágáról az „inPressioni” 2023. évi tavaszi számában olasz nyelvű cikk jelent meg Vasné dr. Tóth Kornélia tollából, illusztrációként a művész számos grafikájának reprodukciójával, kiemelve egy-egy jellemző példát a külföldön is legismertebb grafikai sorozataiból. A képeket megfelelő művelődéstörténeti magyarázat kíséri a szövegben. A ceglédi grafikus magyar és külföldi megrendelőiből is számos név említésre kerül, emellett több – részben olasz – pályázat, melyekre ex libriseket, kisgrafikákat készített. Örülünk, hogy a 2019-ben elhunyt neves magyar grafikus emlékét a külföld is ápolja.

Ürmös Péter

Vasné dr. Tóth Kornélia előadás közben

Könyv és ex libris

Előadások Egerben és Budapesten

2023-ban ünnepeljük a magyarországi könyvnyomtatás 550. évfordulóját. Ez alkalomból *A nyomtatott könyv szemiotikája* (22. *Semiotica Agriensis*) címmel nemzetközi tudományos konferenciát rendeztek 2023. október 6–8-án Egerben.

A Magyar Szemiotikai Társaság, a Dobó István Vármúzeum és az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Pedagógiai Kar szervezésében megvalósuló konferenciára az ország minden részéből (Budapest, Pécs, Nyíregyháza, Sopron, Szeged, Debrecen stb.) és külföldről (Salzburg, Lendva) érkeztek előadóként egyetemi tanárok és muzeológusok, kutatók.

Az eseményen az Országos Széchényi Könyvtár tudományos munkatársai közül Vasné dr. Tóth Kornélia *A könyves kultúra tanúi, a heraldikus ex librisek prezentatív szimbolikája* címmel adott elő. A könyvekhez szorosan kötődő régi, heraldikus ex libriseket mutatta be szemiotikai aspektusból, köztük olyan főurak könyvtárának könyvjegyeit, mint Nádasdy Ferenc, Esterházy Pál, Festetics György, Széchényi Ferenc és Teleki Sámuel, a főpapok közül Kollonitz László és Klimó György. Utalt az Országos Széchényi Könyvtár *Könyvjegytár* tartalomszolgáltató honlapjára is.

Érdekes hozzászólások mutatták a téma iránti érdeklődést. Az előadások anyagából tanulmánykötet is megjelenik majd. Az előadás rövidített változata *Könyvgyűjtés és ex libris* címmel hallható volt a Magyar Kultúra magazin 2023. október 13-i *Emlék és könyv* címmel rendezett eseményén is az Országos Széchényi Könyvtárban.

Forrás: <https://www.oszk.hu/hirek>

Baranyai Ferenc új arcát mutatta be

2023. július 17-én Uzsán, a művelődési házban alkotótábor, szimpózium és kiállítás is nyílt. A Veszprém vármegyei település polgármestere, Táborosi László köszöntötte a nagyszámú közönséget. Elmondta, hogy az apró település miliője alkalmas arra, hogy művészeink elmélyült munkát folytassanak. Elsőként az Ajkai Kisgrafika Barátok Körének alkotója, Baranyai Ferenc alkotásai közül válogattak olyanokat, amelyek eddig nem nagyon kerültek nyilvánosság elé. A kiállítás címe: „Keresztutak”. Olyan kapcsolódási pontokat, vagy éppen választóvonalakat fogalmazott meg az alkotó képzőművészeti eszközökkel, amelyek nem csupán az egyén, hanem a közösségek életének is fordulópontjai lehetnek. A kiállítást megnyitó Sinkó István, a Magyar Festők Társaságának elnöke hangsúlyozta, hogy az uzsai művésztelep résztvevői itt az absztrakt bűvöletében alkotnak. Megnyitóját így kezdte: „Baranyai Ferenc nagy ősök nyomában halad. Grafikai oevre-je a magyar grafika 60-as, 80-as éveinek lenyomata, idézete. Baranyai olyan elődöket számlál, mint Bálványos Huba, Csohány Kálmán, Feledy Gyula, Lenkey Zoltán, Raszler Károly vagy Pásztor Gábor. A képgrafikához való viszonyuk, a mesterség speciális fogásainak ismerete, használata Baranyait is lenyűgözte és szenvedélyes kísérletezésre sarkallta.” Később azzal folytatta, hogy „A kiállítás egy összegzés, egy kitárulkozás is. Baranyai lendületes karcai hol ironikus, hol dokumentarista emberábrázolásai repedező felületei és kuszan rendezett vonalhálói egy sajátos, a kort figyelő szabad, semmitől se függő, kötetlen alkotót mutat be a nézőknek.” A kiállított alkotások megmutatják Baranyai Ferenc tartalmilag, technikailag és formailag is sokszínű, változatos munkásságát.

Az ajkai csoport nevében: **Padné Szabó Mária**

FELHÍVÁS!

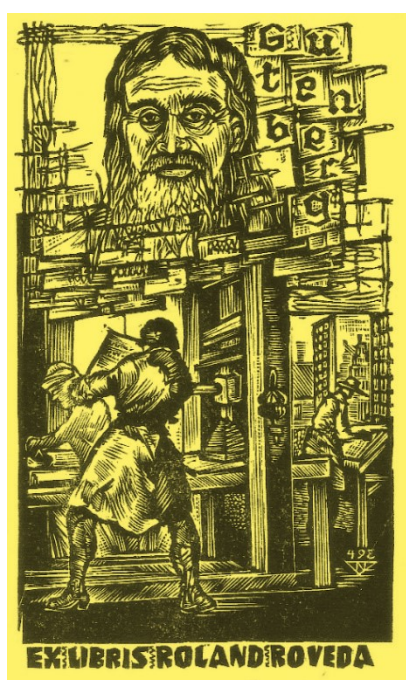
KÉRJÜK, TÁMOGASSA
MŰVÉSZETBARÁT MUNKÁNKAT,
ORSZÁGOS KIÁLLÍTÁSOK RENDEZÉSÉT.
Tagdíjakat és adományokat a következő
bankszámlaszámra tudunk fogadni:
Cib Bank Zrt. 10700268-70112139-51100005
KÖSZÖNJÜK!

**A MAGYAR
KÖNYVNYOMTATÁS**
Hess Andrással
kezdődött, aki
550 éve, Mátyás király
uralkodása idején,
1473-ban nyomtatta ki
az első Magyarországon
megjelent könyvet.

König Róbert (1951 – 2014)
X2, 97x87 mm, 2003

Nagy László Lázár (1935 – 2019)
op. 493, X2, 114x66 mm, 1986

Andruskó Károly (1915 – 2008)
NYOMDAI BETŰSZEDŐ
X3, 87x50 mm

Fery Antal (1908 – 1994)
op. 787, X2/2, 80x58 mm, 1972

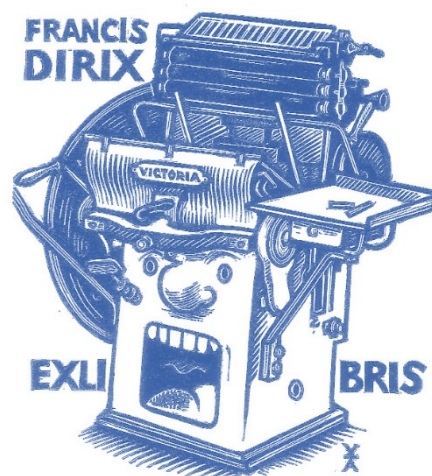
Ruslan Agirba (Kiev, 1957)
X6, 80x55 mm, 1994

Fery Antal (1908 – 1994)
op. 1125, X, 88x63 mm, 1976

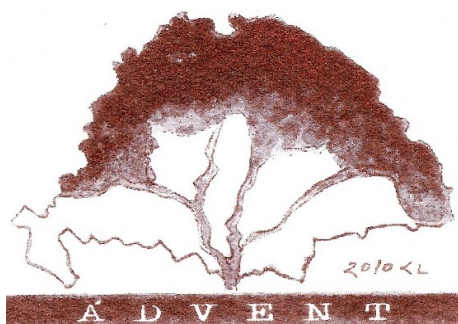
Friedrich Rasmüs
74x50 mm, 1967

Anton Vermeylen (1931 – 2012)
X2, 68x62 mm

A Karácsony azt üzeni, hogy
szeretni és szeretve lenni
a legcsodálatosabb dolog!
GYŰJTŐ- ÉS MŰVÉSZ-
TAGJAINNAK
áldott, békés,
egészségben,
SZERETETBEN GAZDAG
KARÁCSONYT
KÍVÁNUNK!

Kerékgyártó László 1950
CAD, 50x65 mm, 2010

Kopasz Márta (1911–2011)
op. 139, X3, 15x60 mm

Bánsági András (1914–1993)
op. 170, X3, 90x60 mm, 1984

Kékesi László (1919–1993)
A szarvasi betlehemes játék részlete
110x80 mm

Fritz Kühn (1924–2004)
C2, 93x62 mm

Kőhegyi Gyula 1933
105x40 mm

Baranyai Ferenc 1945
C3, C5, 98x70 mm, 2016